

"Stipendiaattien A. L. Särkän ja E. Hentusen matkakertomus kesällä 1933.

Matkakertomus

Kuopion Isänmaallisen Seuran stipendiaattien matkasta Hankasalmella 28.VI- 20.VII-33.

Lähtöpäivän aamuna klo 6.28 lähti juna Kuopion asemalta kiidättämään meitä stipendiaatteja Hankasalmelle tuntemattomia teitä kiertelemään, tutkimaan vanhoja asioita, keräilemään esineitä tarinoimaan vanhojen isäntien ja emäntien kanssa j.n.e. Hankasalmelle saavuttuamme menimme keskuspaikkaamme Niemelän taloon lähellä kirkonkylää. Sieltä saimme jo heti alussa neuvoja ja oppaita mukaamme. Talossa oli latoja rakentamassa vanha, 72-vuotias ukko, joka asui Niemelän lähellä Pääniemessä. Hänen, Hermannin Ekin, (Hermannin oli itse sanonut: "Kirjoitan Ek, mutta lausutaan lekki") kintereillä pyörimme melkein koko päivän ja useasti myöhemminkin, kun satuimme Niemelään ukon siellä ollessa. Paljon ukko näkyikin tietävän, kun vain sai hänet avaamaan "sanaisen lippansa". Pohjaltaan hämäläisenä hän oli alussa peräti vaitelias tuumaten vain: "Mitäpä minä tiän. Päissäni ollessani kyllä jotain tietäisin." Runonpätkiä hän käytti puheessaan, yltäpä väliin laulamaankin, mutta sitten hämmästyen virkkoi: "Kah, enhän minä kirkossa olekaan!" Runsaasti muisti hän Vihta-Paavon runoja, samoin hänen tyttärensä sepittämän laulun isänsä hautajaisiin. Hermannin kertoi myös vanhaa Hankasalmen historiaa kuten ensimmäisiä seurakunnallisia oloja y.m. Paljon olisi ukko tiennyt, mutta luullen meidän häntä vain pilkkanaan pitävän, ei suostunut meille tietojaan paljoa jakamaan. Meidän oli tyydyttävä vain pieniin tiedon rippeisiin, jotka ikään kuin varkain saimme muistiin merkityksi. Tulopäivämme iltana läksimme Hermannin kanssa Pääniemeen, sillä ukko oli luvannut antaa meille vanhan piimälaskun ja maitopytyn. Saimmekin ne ja lisäksi saimme siellä nähdä vanhan sulkanurkkaisen aitan ja asuinrakennuksen, jossa uuni oli keskellä lattiaa.

Seuraavana päivänä läksimme Niemelän nuori poika ja tytär oppainamme kiertelemään Hankamäen taloja. Matka sinne ei ollut suinkaan helppoa, sillä soudettuamme ensin Hankaveden yli, oli meidän noustava pitkän matkaa jyrkkää, ryteikköistä mäenrinnettä, ennen kuin saavuimme ensimmäisiin taloihin. Ensiksi jouduimme Sormunen-nimiseen vanhaan taloon, jonka omistaa Ville Hänninen. Kaikki tässä talossa oli niin vanhaa, että sen olisi miltei sellaisenaan voinut siirtää museoon. Uuni oli keskellä lattiaa, huonekalut olivat jotkut toistakin sataa vuotta vanhoja, kuten esim. vielä käytännössä oleva keinutuoli. Vanhimpiin huonekaluihin kuuluivat vielä vanha kirstu ja v: 1855 peräisin olevat kangaspuut, joissa emäntä parhaillaan istui kutomassa, kun astuimme tupaan. Taloustavaroiden joukossa huomasimme useita puisia maitoastioita ja pienen pahkakupin, jota talon isäntä ei monista hartaista pyynnöistämme huolimatta kuitenkaan suostunut antamaan museoon.

Sormusesta jatkoimme matkaamme aution talon ohitse, jossa näimme kaksi vanhaa luhtiaittaa asuinrakennuksen ollessa raunioina ja saavuimme hetken kuluttua Kalle Tiitisen omistamaan Pekkalan taloon, jossa meidät otettiin hyvin ystävällisesti vastaan ja alettiin kysellä mistä kaukaa vieraat olivat ja mitä oli asiaa. Asiamme kuultuaan poistui emäntä huoneesta sanoen menevänsä noutamaan vanhoja esineitä. Hetken kuluttua hän palasi tuoden mukanaan vanhan kaksikorvaisen piimätuopin (putinan), puulusikan ja vanhoja rahoja, jotka oli löydetty peltoa kynnettäessä. Ne hän lahjoitti museoon. Vielä saimme emännältä kuulla vanhoja hautajais- ja häätapoja, joita hän näkyi tietävän verrattain paljon ja jotka hän esitti aitosavolaisella vilkkauksella isännän "säestäessä" kertomusta omilla tiedoillaan.

Seuraava talo, johon saavuimme Pekkalan lähdettyämme, oli Sakari Häkkisen omistama Annila. Alussa talon väki tuumaili asiamme kuultuaan, ettei heillä ole mitään museotavaroita, sillä niitä oli jo kerätty aikaisemmin. Tarinoituamme hetken aikaa isäntäväen kanssa ja koetettuamme muistutella heidän mieliinsä talossa mahdollisesti vielä olevia vanhoja esineitä, kääntyikin onni meille suosiolliseksi. Keskustelun aikana talon emäntä näet yht'äkkiä muisti nähneensä talon ullakolla vanhoja esineitä, joita hän lähti sitten yhdessä lasten kanssa meille noutamaan. Paljon tavaraa saimmekin talosta saaliiksemme, kuten sorvatus kahvihuhmarin, puutuopin, puukopsan, virsut ja silkisen tykkimyssyn (tanu, otsikko). Vielä luvattiin antaa museoon puiset kärrinpyörät, jotka ovat jo olleet poissa käytännöstä ainakin 50 vuotta.

Annilasta jatkoimme matkaamme käyden useissa Hankamäen taloissa saamatta mitään, kunnes vihdoin päädyimme Heikkilään, jossa asui vanha, 70-vuotias seppä Pietari Laitinen. Korkeasta iästään huolimatta oli hän ottanut käytäntöön uudenaikaiset sepän työkalut hävittäen vanhat, joten emme voineet sellaisia saada niin kuin olimme toivoneet. Sen sijaan luovutti hän meille vanhan tuvan lakassa säilyneen, kirveellä veistetyn kahvihuhmarin, pahkakupin ja tuohesta valmistetun huosiamen.

Seuraava matkamme suuntautui Säkinmäelle. Ensimmäinen talo, johon saavuimme, oli Rossin omistama Välimäki aivan lähellä Hankasalmen pitäjän rajaa. Sieltä oli jo aikaisemmin tuotu Kuopion museoon tavaraa m.m. pellavasormauksia, mutta siitä huolimatta saimme nytkin koko joukon vanhoja esineitä: viinaleilin, nuuskupotin, kahvimyllyn v:lta 1859 ja köyden kehruukelan.

Välimäestä läksimme aamiaisen syötyämme opas mukana lähellä olevaan, kartoittamistöitä varten rakennettuun näkötorniin, josta seutua tarkasteltuamme menimme omituiseen, kalliolohkareiden muodostamaan luolaan nimeltä Kiilunkku. Sieltä palasimme Välimäen naapuritaloon Albin Kauppisen omistamaan Katvelaan, josta saimme yhdestä puusta valmistetun maitosiivilän. Seuraava pysähdyspaikkamme oli Rasinmäki, jossa meille näytettiin yhdestä puusta valmistettua pöytää v:lta 1821. Se oli luvattu Keski-Suomen museoon.

Rasinmäeltä jatkui matkamme Pyhitty-nimiseen taloon, josta saimme kaulauslaudan v:lta 1821 ja jonka emäntä kertoi meille vanhoja juhannus- ja laskiaistaikoja, erilaisia leikkejä y.m.s.

Säkinmäeltä palatessamme kävimme Hankaveden kylään kuuluvassa Uitinniemessä, josta saimme vanhan lukon, osan Vanhaa Testamenttia ja sukkanauhapiirran. Samalla kerralla leskirouva Tissari saneli meille morsiamen hyvästijättölaulun. Matkamme jatkui sitten Vanha Saari- nimiseen taloon, jossa kantamuksemme lisääntyi piimälaskun kantamisvälineellä.

Säkinmäen matkaa seurasi pian pitkä, mutta tulokseton matka Kärkkäiskylään. Ensiksi saavuimme Korholan taloon, jossa näimme vanhan aitan, jonka oli rakennettu silloin, kun eräs suvun esi-isistä oli ollut Ruotsissa valtiopäivillä Kustaa III:n aikana. Mitään tavaraa enempää kuin vanhoja tietojakaan emme sieltä saaneet. Seuraava talo kuului sekin Korhosten suvulle ollen nimeltään Uusi kartano. Talossa oli sukuperintönä kuudenteen polveen joutuva vanha, Kustaa III:n aikuinen hopeamaljakko, jonka eräs suvun esi-isistä oli saanut ollessaan valtiopäivillä Ruotsissa. Mitään museotavaraa ei Uudella kartanollakaan löytynyt ja niin jatkoimme matkaamme seuraaviin taloihin Kankaalle, Jussilaan ja Viisalaan (Pesiäissalmi), jotka kumminkin kaikki osoittautuivat aivan köyhiksi museotavaroista. Kankaalla oli juuri vähän ennen tuloamme (n. ½ h ennen) lopetettu tervanpoltto, ja vanha tervanpolttaja, myös taitava loitsija oli suureksi harmiksemme ehtinyt lähteä kotimatkalle kauas salokylään, emmekä niin ollen voineet lähteä häntä tavoittaa.

Matkamme kulki sitten Hannulan ja Ranta-Keurulan kautta Purolaan. Hannulassa oli kuulemma paljon vanhaa arkistoa, josta kuitenkin emme saaneet mitään mukaamme. Ranta-Keurulassa näytettiin meille lukuisia vanhoja esineitä, kuten vanha sormus (isännän äidin kihlasormus), miesten hopeinen rintasolki, helmistä valmistettu käsilaukku ja iso pahkakuppi, jonka halkaisijat ovat 56 cm ja 60 cm ja jota on käytetty kalojen suolaamisessa. Näistä luvattiin vain pahkakuppi museoon. Reppuumme saimme talosta vain joukon vanhoja rahoja, jotka olivat kulkeneet suvussa perintönä Konnevedeltä Siikakosken kyläkunnasta Horolan talosta ja jotka oli löydetty raunioista, kun talo oli palanut n. 80 vuotta sitten. Tavaroiden suhteen vielä köyhempi oli Purola, josta saimme vain yhden vanhan rahan v:lta 1782. Sen sijaan saivat muut vanhan kansan elämää koskevat tietomme sieltä runsaan lisän, sillä Purolan ystävällinen isäntä Ville Korhonen kertoili meille runsaasti vanhan kansan sääennustuksia, sananlaskuja ja – parsia Suomen sodan aikuisia tarinoita ja juttuja Hankasalmen entisestä voimamiehestä "Lehon ukosta" (Juho Pietiläinen).

Purolasta jatkoimme matkaamme Palomäkeen, jossa oli v:lta 1766 peräisin olevat kaulauslaudat, jotka vielä olivat käytännössä, Sipiään ja Hakalaan, joista emme saaneet mitään. Sen jälkeen palasimme takaisin Purolaan, sillä Purolan isäntä oli Lupautunut opastamaan meitä paikalle, missä karhuilla oli ollut viimeinen asuinsijansa niillä main. Paikka, nimeltään Hauinkuono, olikin kuin luoto tähän tarkoitukseen. Siinä oli paljon tiheää ryteikköä, ja karhujen entiset makuupaikat sijaitsivat erittäin edullisella paikalla, korkealla kummulla, jonka molemmin puolin oli syvät notkelmat. Viimeiset karhut oli siellä tappanut "Pesä-Pekka"-

niminen mies. Tällä historiallisella paikalla erosimme ystävällisestä oppaastamme ja läksimme jatkamaan taivaltamme Vanhaan lehtoon ja Uuteen lehtoon, joista emme saaneet mitään. Sen jälkeen patikoimme kohti Niemelää, jonne saavuttuamme pääsimme suoraapäätä saunaan virvoittelemaan itseämme n. 40 km:n pituisen jalkamatkan jälkeen.

Levättyämme Kärkkäälän matkan vaivoista ja järjestettyämme saamamme tavarat suuntasimme kulkumme Kuuhanaveden kauniille rantamaille, jossa oli useita vanhoja taloja, joista toivoimme saavamme runsaan lisän museoesineittemme joukkoon. Onni ei kuitenkaan ollut meille suosiollinen, sillä miltei tyhjin käsin saimme palata tältä matkaltamme. Muutamissa taloissa käytyämme saavuimme Nuutilaan, jossa meille näytettiin talon vanhoja kauppakirjoja v:lta 1852, 1857–59, 1861, joista suomenkielisiä v:Lta 1852 ja 1861 olivat toiset ruotsinkielisiä.

Seuraavana pysähdyspaikkanamme oli Yrjö-niminen talo. Heti sinne saavuttuamme piirtyi huomiomme talon n. 80 vuotta vanhaan aitta-rakennukseen, jonka ullakkoa tarkistaessamme löysimme kaikenlaisen rojun seasta vanhan satulan ja lyhdyn, joista talonväki ei tiennyt mitään kertoa. Pihamaalla tapasimme talon 88-vuotiaan isännän. Paljon ei vanhus enää muistanut eikä jaksanut kertoa menneiden aikojen tapahtumista, sillä aika oli ehtinyt himmentää hänen muistikuvansa. Hän pyysi meitä ystävällisesti käymään sisälle ja tarjosi meille monista estelyistämme huolimatta kahvia. Pois lähtiessämme näytti hän eteisessä olevaa vanhaa kaappia.

Kotvasen kuljettuamme ilmestyi näkyviimme komea, uusi, viimeistelyä vailla oleva rakennus, nimeltään Vanha talo. Pihamaalle tultuamme kohtasimme itsensä isännän ahkerassa työssä. Selitettyämme hänelle asiamme mainitsi hän heille olevan kivisen taltan, joka oli löydetty pellostä. Hän ei ollut kuitenkaan halukas luopumaan siitä ja kun hänellä näytti olevan kiire, kiitimme tiedosta ja läksimme naapuritaloon Ritalaan, josta talonväki oli mennyt heinäan. Myöhemmin Murtoiskylässä kierrellessämme saimme suureksi hämmästykseksemme kuulla, että Vanhassa talossa oli entistä asuinrakennusta purettaessa ullakolta löytynyt vuoden 1734 laki suomeksi. Tästä löydöstä ei Vanhan talon isäntä puhunut meille sanaakaan. Suureksi iloksemme seuraavassa pysähdyspaikassamme Uudessa talossa onnistuimme saamaan puulautasen, jonka pohjassa oli ihmeellinen luku 1125 (joka tarkoittanee kuitenkin lukua 1725) ja jouhikintaat, joita syksykylmällä käytetään nuotanvedossa.

Matkamme jatkui sitten Mattilan ja Valinniemen kautta Haapaniemeen, jossa tapasimme 84-vuotiaan vanhuksen Juho Matilaisen. Hän kertoi meille vanhoista kalastusvälineistä (nuotat, verkot, pajumerrat) vanhan kansan elonkorjuusta sekä mainitsi muutamia sääennustuksia ja taikoja. Haapaniemestä lähti talon pikku tyttö opastamaan meitä seuraavaan Kaapro Pöyhösen omistamaan Jokiniemeen, josta saimme toistasataa vuotta vanhan pöytäliinan, jonka Alma-emännän äidinäiti Eeva-Loviisa Pietiläinen oli parsinneulalla "täkkipookassa" valmistanut. Talossa oli myöskin isännän äidin taloon tuoma matkakirstu,

jota aikoinaan Kokkolassa käydessä oli käytetty matkakirstuna. Jokiniemestä saavuimme Aukust Jalkasen omistamalle Venekoskelle, jonne illan jo myöhäiseksi käytyä yövyimme. Täältä karttui myöskin tavaramuseomme v:lta 1666 olevalla äyrillä ja luvattiin meille vielä jalkamyllyn kivinen laakeri, joka kuitenkin jäi saamatta. Vielä näytti isäntä meille erikoista kelloa, joka osoitti kuukauden päivätkin. Aamulla läksimme saapastelemaan Ylämyllyn, Pänkälän, Hiekanpään ja Peltolan kautta Piilunmäelle. Käytyämme turhaan näissä taloissa saavuimme vihdoinkin toivorikkain mielin Harjun taloon, jonka piti olla suorastaan museokeräilijöiden luvattu maa. Talo oli ollut n. 300 vuotta saman suvun hallussa, joten pettymyksemme oli moninkertainen, kun emäntä ilmoitti, ettei heillä enää ollut mitään vanhoja tavaroita. Ne olivat jo näet kaikki joutuneet aikaisempien keräilijöiden saaliiksi.

Kekonmäessä saimme kuitenkin korvauksen matkamme vaivoista. Vanhan piimälaskun v:lta 1766, 140 vuotta vanhan kahvipannun ja emännän äidin mummin Miina Kantasen v:lta 1827 olevan morsiamen huntuvakkanen luvattiin luovuttaa museoon. Kahvipannua käytettiin vielä nytkin oltaessa kauempana kotoa ulkotöissä.

Muutamista mökeistä kyselyämme tietä ja museotavaroita alkoi silmiimme siintää kaukaa korkea Kovalanmäki. Kiivettyämme sitä ylös päädyimme viimein kunnallisneuvos Laitisen omistamaan Makkolaan, jossa saimme osaksemme mitä ystävällisimmän vastaanoton. Rouva Laitinen kertoi meille suunnitelmastaan kalustaa talon yläkertaan yksi huone hallussaan olevilla perintöesineillä. Museoesineitä emme niin ollen talosta saaneet. Levähdettyämme talon neiti opasti meidät Kuuhanaveden rannalla olevaan mökkiin, josta saimme venekyydin järven yli. Nousimme maihin Pihlajaselkä nimisen talon kohdalla. Täältä samoin kuin kaikista naapuritaloista olivat koululaiset edellisenä talvena keränneet saatavissa olevat vanhat esineet Keski-Suomen museoon. Melkein tyhjin toimin saimme siis palata täältä kieromatkaltaamme Niemelään.

Seuraavana päivänä päätimme tehdä vain lyhyehkön matkan ja käyttää jäljelle jääneen osan päivästä lepäämiseen. Sen tähden kiertelimmekin vain Hankaveden rantoja. Niemelän tytär oppaanamme me menimme Oskari Laitisen omistamaan Kuikkaniemeen. Sieltä käsin teimme sitten kierroksen venheellä käyden Lautakodassa, Rantamäessä ja Hoikkalassa. Palatessamme saimme Oskarilta, niin kuin Kuikkaniemen isäntää yleensä kutsuttiin, nahkurin työvälineen, jota oli käytetty nahan silittämiseen.

Vietettyämme sunnuntain Niemelässä läksimme maanantai-aamuna kulkemaan Sauvamäkeen ja Suolivedelle, sillä pitäjän itäinen osa oli vielä tarkastamatta. Käytyämme Renttulassa ja Nykäsessä jouduimme Joki-Ylönen-nimiseen taloon, josta emme saaneet mitään vanhoja esineitä. Myöhemmin kuulimme isännällä olevan runsaasti ploomurahoja, joista hän ei meille puhunut mitään. Kierreltyämme ensin tuloksetta Sauvamäen taloissa suuntasimme kulkumme Suolivedelle. Ensiksi jouduimme Uusi-Halla nimiseen taloon, jossa kohtasimme vanhan tuttavamme Juho Matilaisen, jonka aikaisemmin olimme

tavanneet Haapaniemessä Kuuhankaveden rannalla. Hämmästys oli molemmin puolin suuri ja vanhus virkkoikin: "Siinäkö työ jo ootta! Tiesittekö työ minun olevan tiällä?" Mitään tavaroita emme täältäkään saaneet, mutta ystävällinen vanhus opasti meitä eteenpäin naapuritaloon, Niilo Kauppisen omistamaan Vanhaan Hallaan. Täältä saimme runsaasti vanhoja esineitä, kuten v:lta 1835 olevan, Heikki Kauppisen tekemän höylän, maitoastioita ja puusuppilon, jotka olivat saman henkilön valmistamia samoihin aikoihin kuin höyläkin oli tehty. Talossa oli ollut vanha tuuliviirikin, joka oli vasta muutama vuosi sitten heitetty pois uuden tieltä. Vanha viiri oli valitettavasti kuitenkin jo ehtinyt hävitä.

Matkamme jatkui sitten Vanhasta Hallasta Ruokolahden kautta Suoliniemeen, johon tie päättyikin ja meidän oli turvaututtava venekyytiin päästäksemme Suoliveden ylitse. Saavuttuamme toiselle, Laavunimisen talon rannalle alkoi tie, joka vei Hankasalmen kirkolle. Matkan varrella oli taloja tuhkatieheään, mutta mistään emme saaneet ainuttakaan esinettä muista tiedoista puhumattakaan. Sangen kurjassa kunnossa jalat hellinä päädyimme viimein Niemelään.

Kolmen viikon aikamme alkoi lähetä loppuaan, mutta eipä ollut meilläkään enää paljoa kierrettävää. Viimeisen matkamme teimme Niininiemeen ja Murtoiskylään. Tämä matkamme muodostuikin meille sitten todelliseksi elämykseksi, sillä saimme käydä oikeassa vanhan kansan savupirtissä, jossa vielä asuttiin. Muutenkin erosi tämä seutu muusta Hankasalmen pitäjästä siinä, että se oli paljon köyhempää ja huonommin hoidettua. Sitä todistivat lukuisa mökkiläisasutus ja talojen huonosti hoidetut rakennukset, joiden seinät olivat usein pönkkien varassa. Lieneekö tämä johtunut siitä, että seutu oli Hankasalmella tunnettua viinankeittopuolta. Tästä olimme saaneet ennen sinne lähtöämme kuulla montakin kertaa puhuttavan ja siksi olimmekin hiukan uteliaita lähtiessämme kiertelemään tätä seutua. Käytyämme lukuisissa Niininiemen mökeissä ja taloissa (Petäjäselkä ja Paavola) lähestyimme omituisen näköistä taloryhmää. Pihaan tultuamme emme oikein ensin tienneet, mikä oli ihmisasunto, sillä kaikki rakennukset, olivat sangen huonoja rähjiä. Siinä töllistellessämme näimme jonkun vaimoihminen pujahtavan jostakin ovesta sisään, ja me kiireen kaupalla perään. Astuttuamme sisään pysähdyimme, oudoksuen tuvan pimeyttä, oven suuhun. Sitten kun silmämme olivat tottuneet tuvan hämärään, näimme tuvan peräpenkillä istuvan vanhan valkopartaisen miehen tuudittamassa pienokaista kätkyessä. Tervehdimme ukkoa ja aloimme jutella hänen kanssaan katsellen samalla tupaa, joka oli tavattoman laaja. Sen yhdessä nurkassa, ovesta heti oikealle kädelle oli valtaisa, sisäänlämpiävä uuni. Tuvan seiniä pitkin kiersivät penkit, joista eräs kohosi peräseinää kohden hyvin korkealle. Koko tuvan sisusta oli savun kiiltävän mustaksi nokeama. Mitään museotavaroita emme täältä saaneet ja niin poistuimme tästä savupirtistä, jolla oli omalaatuinen nimi Himottu.

Himotusta kulki tiemme useiden mökkien kautta Virrashoviin (Murtois-kylä) ja sieltä edelleen Ruokolammien talojen kautta Pienmäkeen. Ruoholammilla saimme Aapeli Venäläiseltä vanhan havuraudan

v:Ita 1853 ja Pienmäestä vanhan Raamatun, jauhokoussikan (huom! esineluettelo). Pienmäestä kulki paluumatkamme Riitamaan, Kansakoulun, Keskustalon ja Alatalon kautta kohti Hankasalmen kirkonkylää ja sieltä edelleen Niemelään.

Vielä teimme ennen lähtöämme matkan Uitinniemeen, jossa rouva Tissari saneli meille arvoituksia ja yöjalkalörpötyksiä.

Aikamme Hankasalmella oli kulunut aivan liian pian loppuun, ja lähdön hetki koitti meille. Mielihyvin muistimme lähtiessämme pitäjän ystävällisiä asukkaita, jotka niin auliisti olivat antaneet tavaroitaan Kuopion museoon. Ei ollut siis heidän syynsä, että tavaramäärämme oli niin vähäinen, vaan syy oli siinä, että sieltä oli kerätty esineitä niin moneen museoon ja monta kertaa, viimeksi edellisenä talvena koululaiset Jyväskylässä olevaan Keski-Suomen museoon, jonka innokkaita kannattajia paikkakunnalla oli niin lukuisasti. Toivomme kuitenkin, että toimistamme Hankasalmella olisi ollut edes hieman hyötyä museolle.

Kuopiossa 19.IX.1933

Anna-Liisa Särkkä ja Elli Hentunen”